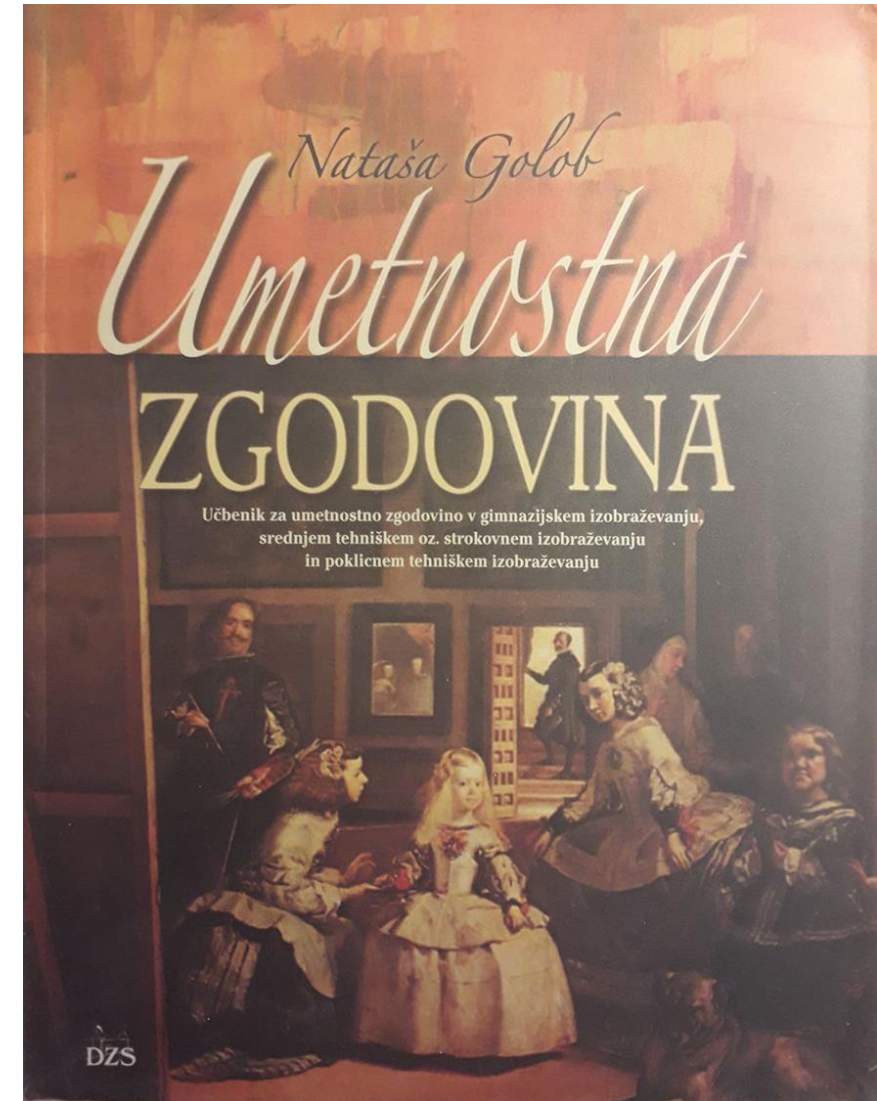
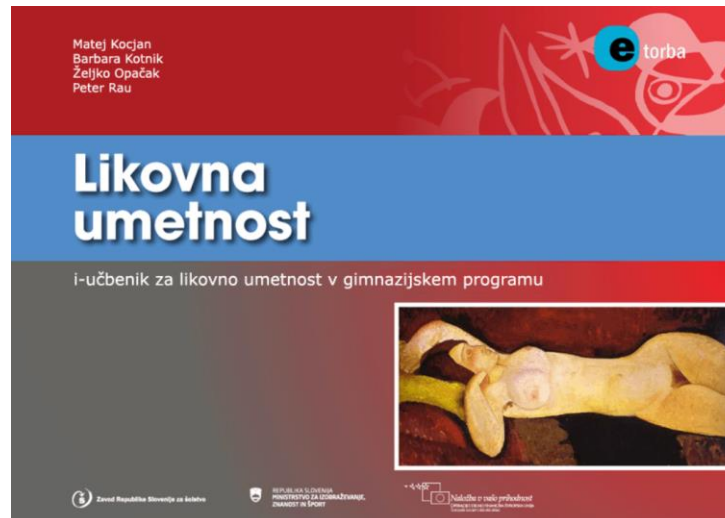

UMETNOSTNA ZGODOVINA

5. del –
UMETNOST 19. stoletja

Viri:

Umetnostna zgodovina,
Nataša Golob, DZS
Eučbeniki, Likovna umetnost,
gradivo, prosto dostopno na
internetu, Wikipedija,

ZGODOVINSKI SLOGI

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

SPREMEMBE V 19. STOLETJU

Stoletje revolucij

Umetnost 19. stoletja je zelo raznolika. Politične in družbene spremembe, narodna gibanja in industrializacija so samo nekateri izmed razlogov, ki so vplivali na sočasen razvoj različnih smeri oziroma gibanj v umetnosti. Pomembno vlogo pri nastanku novih smeri je imel tudi razvoj znanosti.

- V okviru slikarstva 19. stoletja govorimo o gibanjih, ki se niso uveljavila sočasno po vsej Evropi. Letnice začetka in konca posamezne smeri lahko določimo le okvirno, vsako gibanje pa je vzore in pobude črpalo iz kulturno-zgodovinskih razmer, ki so vladale.

Vodilne umetnostne smeri v slikarstvu 19. stoletja so:

- neoklasicizem (1770–1830)
- romantika (prva polovica 19. stoletja)
  - realizem (1840–1870)
  - impresionizem (1860–1890)
- postimpresionizem (okoli 1880–1900)
  - simbolizem (okoli 1880–1900)

*William Turner, leto 1844,
Dež, para in hitrost*

NOVI VEK

Naše štetje

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

NEOKLASICIZEM

ROMANTIKA

REALIZEM

IMPRESIONIZEM

POSTIMPR.

SIMBOLIZEM

ZGODOVINSKE OKOLIŠČINE

- **Konec 18. stoletja in v prvi polovici 19. stoletja** so se izoblikovale nove umetniške pobude, na katere sta pomembno vplivala **francoska revolucija**, ki se je začela 14. julija 1789, ter **vzpon Napoleona**.

Napoleon je svojo oblast utrdil leta 1804. Okronal se je za cesarja in uvedel zakonik (*Code Napoléon*), s katerim je okrepil enakost pred zakonom. Do leta 1812 je Napoleon nadzoroval večji del zahodne Evrope, po neuspelem napadu na Rusijo, leta 1812, pa je odstopil. Njegovo cesarstvo je bilo uničeno.

Konec Napoleonove dobe je bil podlaga za narodna gibanja po vsej Evropi. Sledile so številne liberalne vstaje in evropske revolucije, povezane z narodnimi zahtevami. Družbenopolitične in kulturne spremembe so se zrcalile v **spremenjeni vlogi umetnosti in novem položaju umetnika**.

- Za slikarstvo 19. stoletja je tako značilna **prevlada subjektivnosti**. **Drugo polovico 19. stoletja** je zaznamovala tudi **industrijska revolucija**.

Jacques Louis David, leto 1800, Napoleon na prelazu sv. Bernarda

NOVI VEK

Naše štetje

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

REALIZEM

REALIZEM

Realizem je oznaka za slogovno smer ali gibanje v slikarstvu, značilno za zahodnoevropsko umetnost. Uveljavil se je v Franciji leta **1848** in se v drugi polovici 19. stoletja razširil po vsej Evropi. Okvirni letnici začetka in konca realističnega gibanja sta **1840 in 1870**.

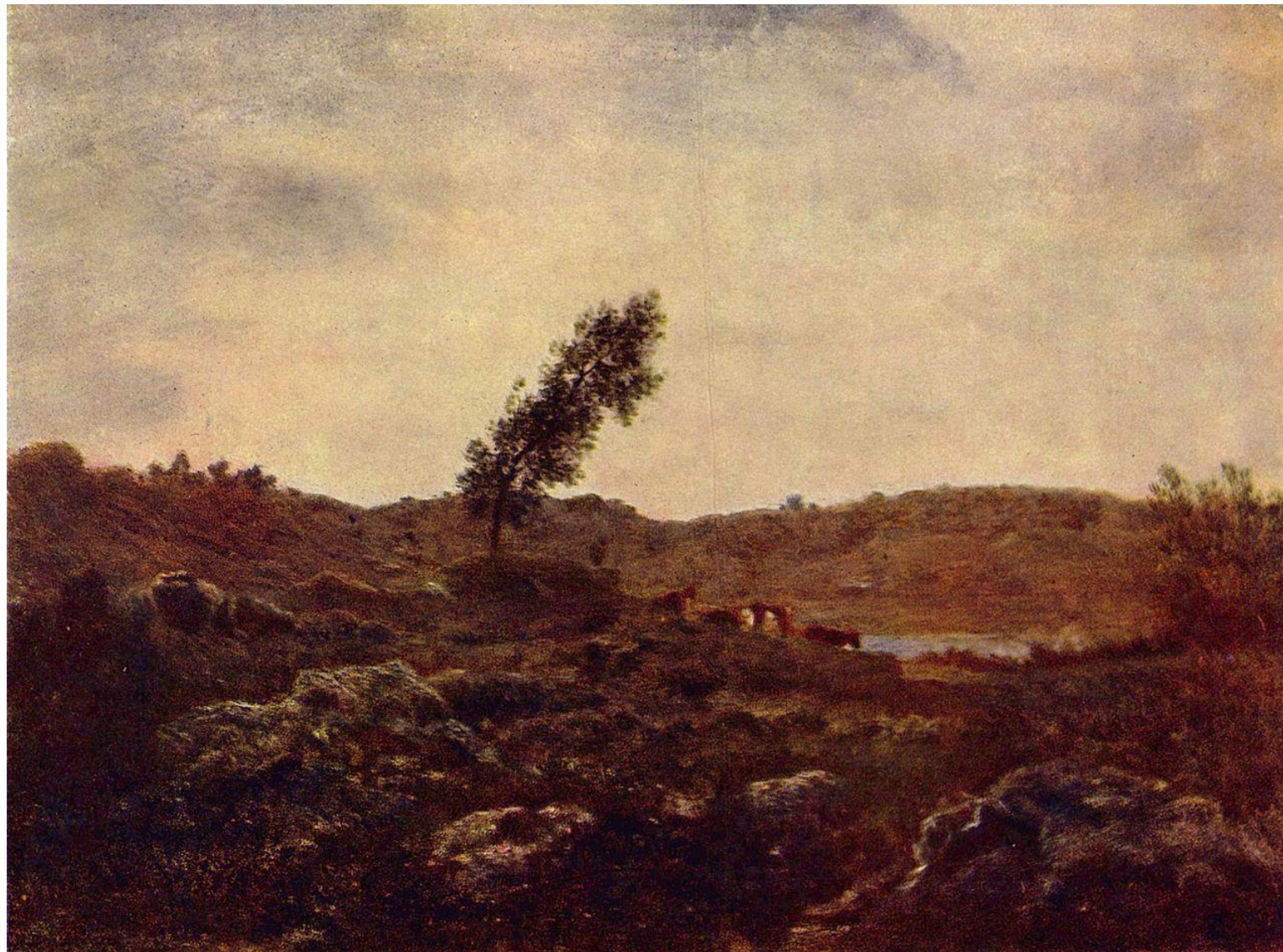
Plenerizem [iz francoščine plein-air] pomeni slikanje na prostem. Uveljavil se je kot nasprotovanje ateljejskemu delu in si prizadeval zajeti svetlobne učinke neposredno v naravi.

Winslow Homer, leto 1868, Umetniki med ustvarjanjem

- **Barbizonska šola** je oznaka za skupino umetnikov, ki je nasprotovala ateljejskemu delu in se zbrala ter ustvarjala v Fontainebleaujskem gozdu (*Barbizon*).

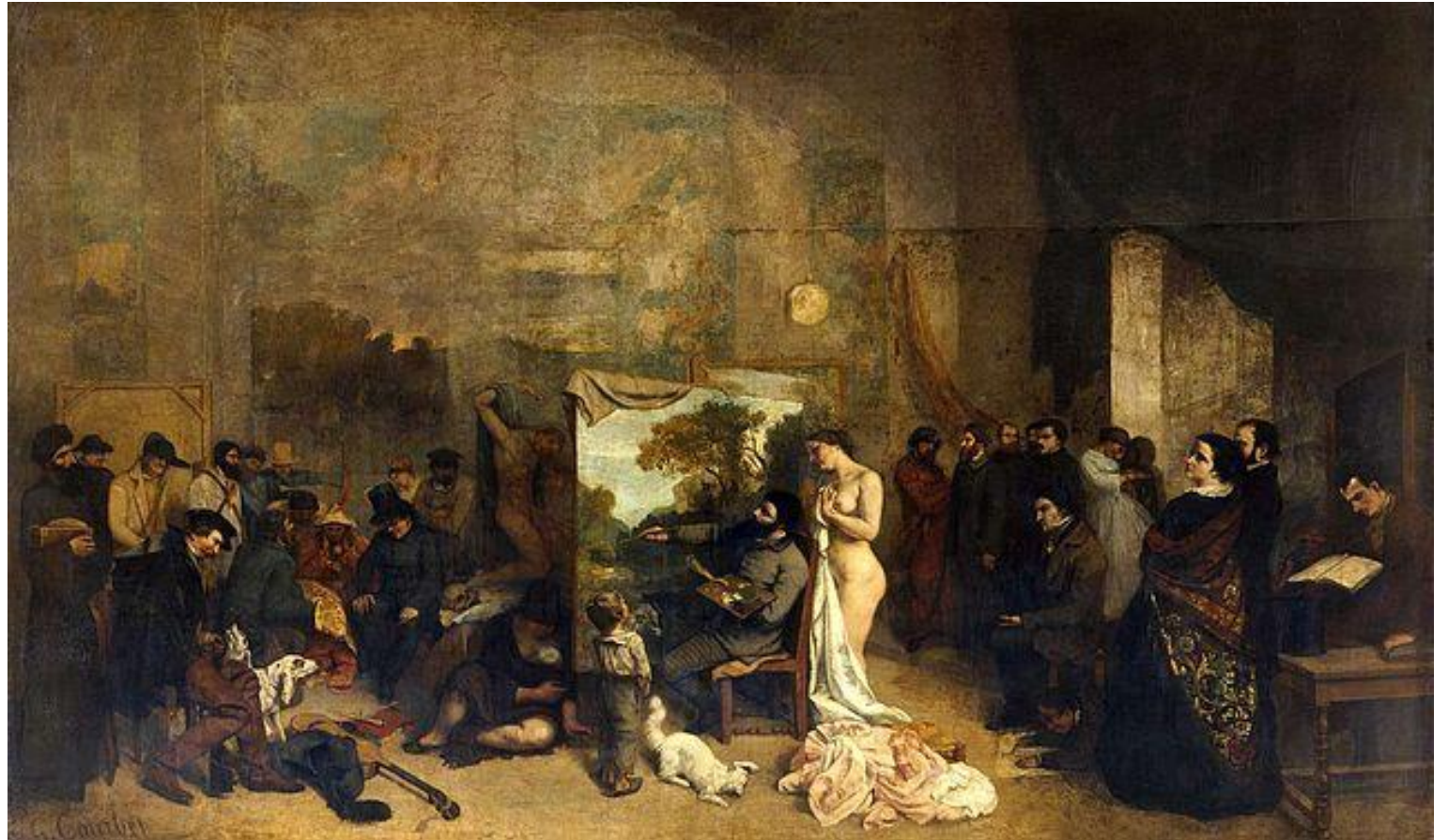
To je eden najpomembnejših pojavov v francoskem realizmu. Podobe, ki so nastale na prostem, niso bile idealizirane, pač pa realistične, resnične podobe narave. Barbizonska šola je pomembno vplivala na razvoj impresionizma.

Théodore Rousseau, okoli leta 1850, Pogled na Barbizon

Najpomembnejši in vodilni predstavnik realizma je **Gustave Courbet** (1819 – 1877). Kot umetnik in inovator je s svojimi deli nasprotoval akademizmu in tako imenovani **uradni umetnosti**.

Gustave Courbet, leto 1855, Slikarjev atelje

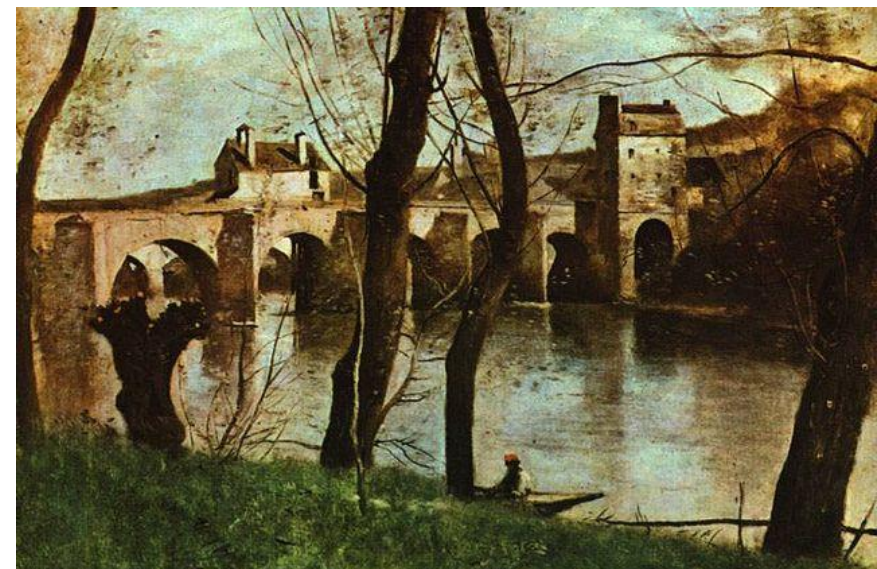
Jean François Millet (1814–1875) je prvi umetnik, ki je v svojih delih upodabljal težko vsakdanje, kmečko življenje in dostojanstvo. Osebe so upodobljene v ozračju odmahnjenosti in izražajo notranjo zbranost in melanholijo. Umetnikov slog in vsebina sta polna socialnih sporočil.

Jean François Millet, 1857–1859, Avemarija

Honoré Daumier (1808–1879) je bil sprva risar in litograf. V številnih tednikih je objavljajl ostro kritične, družbenopolitične karikature. Upodabljal je položaj delavcev, ženski boj za emancipacijo, novi meščanski sloj in podobno.

Honoré Daumier, leto 1834, Ulica Transnonain, litografija

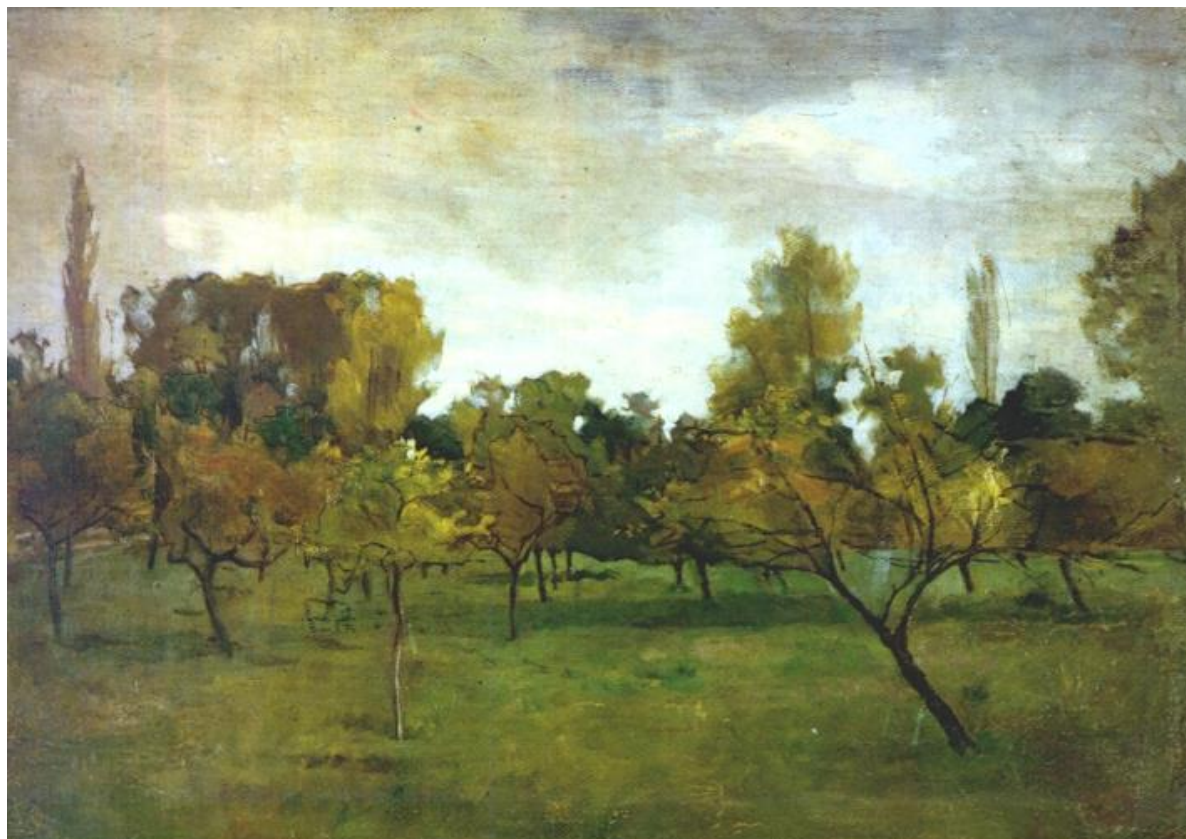
Jean-Baptiste Camille Corot (1796–1875) je slikal pokrajine, ki prikazujejo idealne in brezčasne kraje. Naravo je zaznaval kot danost proporcev, svetloba je brezsnovna, stezice, voda, drevesa pa so oviti v neotipljivost zraka. Z velikimi barvnimi lisami je eksperimentiral, kako barva učinkuje.

Jean-Baptiste Camille Corot, leto 1868, Most v Nantesu

Evropsko realistično gibanje je vplivalo tudi na razvoj slovenske likovne umetnosti. Slikarje realiste delimo na dve generaciji. Predstavnik **starejše** sta

brata Šubic, mlajše pa

Jožef Petkovšek, Ferdo Vesel, Anton Ažbe in Ivana Kobilca.

Jurij Šubic, leto 1890, Sadovnjak

Ivana Kobilca, leto 1889, Poletje

NOVI VEK

Naše štetje

KIPARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

REALIZEM

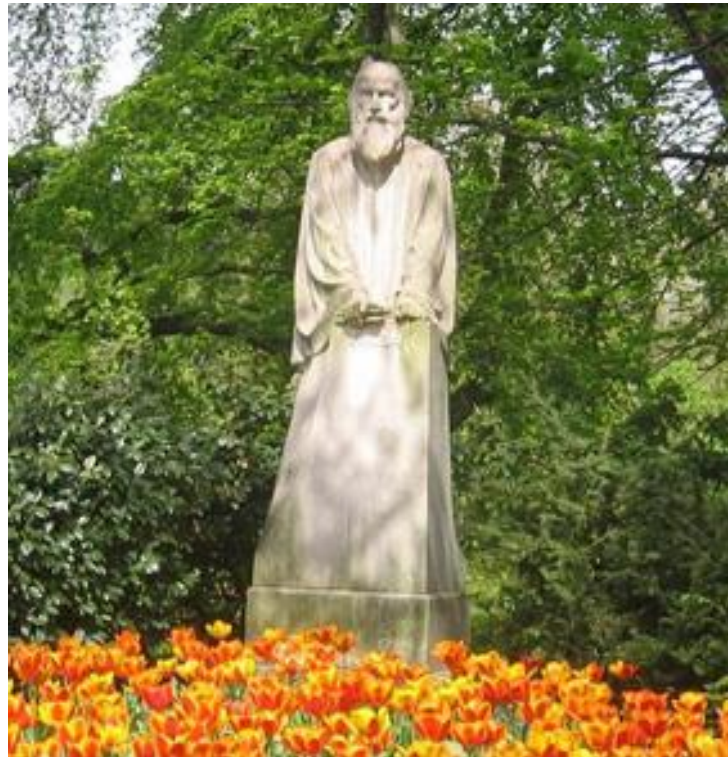
Kiparstvo se v realizmu ni uveljavilo v enakem obsegu kot slikarstvo. Pravzaprav je bilo v drugi polovici 19. stoletja med najmanj priljubljenimi likovnimi zvrstmi.

V oblikovnem smislu se umetniki niso odmaknili od tradicionalnih motivov, zato v realizmu prevladuje **portret**. Podobe so **realistične, naturalistične** in niso na nikakršen način olepšane. Upodobljenci, ki pripadajo različnim slojem, so upodobljeni tako, da nazorno prikazujejo vsakdanje težko življenje tistega časa.

Uveljavil pa se je tudi javni spomenik kot **tip narodnega spomenika**, ki slavi določeno osebnost. Ta je praviloma delovala na področju kulture in znanosti.

*Ivan Zajec, 1903–1905,
Prešernov spomenik, Ljubljana*

*Franc Berneker, 1910,
Spomenik Primoža Trubarja,
Ljubljana*

*Alojz Gangl, 1888-1889,
spomenik Valentinu Vodniku,
Ljubljana*